

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä helmikuuta 2012 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 191/2012 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta (PeVL 17/2013 vp) ja lakiasiainvaliokunta (LaVL 8/2013 vp) ovat antaneet asiasta lausunnot, jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- erityisasiantuntija Ilkka Lahti, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Matti Marttunen ja lainsäädäntöneuvos Jussi Matikkala, oikeusministeriö
- poliisiylitarkastaja Jaakko Christensen, sisäasiainministeriö
- johtava lakimies Matti Merisalo ja ylitarkastaja Seija Kareinen, Verohallinto

- päälakimies Arto Lillman ja vt. johtaja Sami Rakshit, Tulli
- OTK Dan Helenius, Helsingin yliopisto
- oikeusneuvos Pekka Koponen, korkein oikeus
- hallintoneuvos Matti Halén, korkein hallinto-oikeus
- poliisitarkastaja Matti Rinne, Poliisihallitus
- asianajaja, OTT, KTM Ossi Haapaniemi, Suomen Asianajajaliitto
- veroasiantuntija Jukka Hakola, Suomen Kuntaliitto
- puheenjohtaja Leena Romppainen, Suomen Veroasiantuntijat ry
- professori Jaakko Ossa ja professori Mikko Vuorenpää, Turun yliopisto
- valtiosyyttäjä Mika Illman ja valtiosyyttäjä Ritva Sahavirta, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Keskukskauppakamari
- korkein oikeus
- Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi
- valtiovarainministeriö
- Verohallinto.

Lisäksi Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ja Suomen Yrittäjät ry ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia, rikesakkorikkomuksista annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, arvonlisäverolakia, varainsiirtoverolakia, ennakkoperintälakia, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettua lakia ja polttoainemaksusta annettua lakia. Lainsäädäntöön ehdotetaan tehtäväksi Euroopan ihmisoikeussopimuksen niin sanotun *ne bis in idem*-kiellon eli kahdesti samassa asiassa syyttämisen ja tuomitsemisen kiellon edellyttämät muutokset. Säännökset tulisivat sovellettaviksi luonnollisten henkilöiden, kotimaisten kuolinpesien ja yhtymien verotuksessa.

Esityksessä ehdotetaan, että Verohallinto voisi verotuspäätöstä tehdessään jättää veronkorotusta koskevan päätöksen tekemättä. Korotus määrättäisiin erillisellä päätöksellä varsinaisen päätöksen tekemistä seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä, jos Verohallinto ei tee asiasta rikosilmoitusta.

Jos Verohallinto olisi määrännyt veronkorotuksen, Verohallinto ei voisi enää tehdä samasta asiasta rikosilmoitusta, jollei veronkorotuksen määräämisen jälkeen ole saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista tosiseikoista. Jos Verohallinto tekisi rikosilmoituksen, veronkorotusta ei pääsääntöisesti voitaisi enää määrätä.

Lisäksi esitykseen sisältyvät erillisellä päätöksellä määrätyn veronkorotuksen muutoksen-

hakua koskevat säännökset sekä ehdotusten edellyttämät esitutkintaviranomaisen, syyttäjän ja tuomioistuimen tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset.

Rikoslaisissa säädettäisiin, ettei veron- tai tullinkorotuksen jälkeen syytettä voitaisi nostaa eikä tuomiota antaa, ellei veronkorotuksen määräämisen jälkeen ole saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista tosiseikoista. Rikoslaisissa säädettäisiin myös määräämättä jätetyn veronkorotuksen vaikutuksesta tekijälle tuomittavaan rangaistukseen.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi säännöksiä, jotka koskevat veropetoksen ja verorikkomuksen ilmoittamatta jättämistä, esitutkinnan toimittamatta jättämistä, syytteen jättämistä ajamatta sekä rangaistuksen jättämistä tuomitsematta silloin, kun veron- tai tullinkorotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi.

Uusia säännöksiä sovellettaisiin myös tullilaitoksen kantamiin veroihin ja tulliin sekä näiden korotuksiin. Säännöksiä sovellettaisiin lisäksi Liikenteen turvallisuusviraston kantamien verojen korotuksiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lakeja sovellettaisiin lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tapahtuneisiin tekoihin ja laiminlyönteihin. Rikesakkorikkomuksista annetun lain muutos tulisi voimaan kuitenkin samaan aikaan kuin rikesakkorikkomuksista annettu uusi laki.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta esittää, että hallituksen esitys hyväksytään muutettuna.

Esityksen taustaa

Hallituksen esityksen tarkoituksena on luoda säädöspohja, jonka perusteella *veronkorotusmenettely* ja *rikosprosessi* voidaan sovittaa

yhteen Euroopan ihmisoikeussopimuksen, EU:n perusoikeuskirjan sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen edellyttämällä tavalla.

Sopimukset sisältävät *ne bis in idem*-kiellon, jonka mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi

kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti. Kiellon katsotaan sisältyvän myös Suomen perustuslain yksilön oikeusturvaa koskevan 21 §:n 2 momentin säännökseen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeista, jotka on turvattava lailla.

Kiellon soveltamisala ei rajoitu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä vain varsinaisiin rikosoikeudellisiin rangaistuksiin vaan ulottuu myös erilaisiin rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin. Veronkorotus ja tullinkorotus ovat tällaisia rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia, ja ne voidaan määrätä teosta, josta voi seurata myös rikosoikeudellinen rangaistus. Tuomioistuimen kanta ilmenee mm. Suomea koskevista ratkaisuksista *Jussila v. Suomi* 23.11.2006 ja *Ruotsalainen v. Suomi* 16.6.2009¹.

Ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytäntö ilmenee vastaavasti meillä korkeimpien oikeuksien ratkaisuisa. Eriyksen selvänä tämä on näkynyt vuosina 2010—2012, jolloin annetut ratkaisut ovat ohjanneet lainkäyttöä verorikoksissa². Tämä on tapahtunut kuitenkin ilman riittävää kansallista lainsäädäntöpohjaa.

Ehdotetun sääntelyn tarkoitusperät liittyvät siis etupäässä Suomen kansainvälisoikeudellisiin velvoitteisiin. Muutoksille on kuitenkin edellä todetuin tavoin myös ilmeiset kansalliset tarpeet.

Verotuskäytännössä on ollut niin ikään jo pitkään ilmeistä, ettei hallinnollisen ja rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän suhdetta voi ratkaista tyydyttävästi ilman lainsäädännöllistä tukea. Se, että ratkaisuja on saatu sattumanvaraisesti tapausta kerrallaan, on heikentänyt oikeusvarmuutta ja vaikeuttanut niin yksittäisen vero-

velvollisen asemaa kuin viranomaisen toimintaa verorikoksasioissa.

Esityksen tarkoituksena on siis korjata nämä puutteet veron- ja tullinkorotusten osalta. Yleinen, myös muut hallinnonalat kattavasti huomioon ottava sääntely odottaa sen sijaan vielä valmistelua ja on oikeusministeriössä eri selvittelyn alaisena³.

Lausuntovaliokuntien arviot

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Lausunnon perusteluissa on arvioitu kaksoisrangaistavuuden kieltoa laajasti Euroopan ihmisoikeussopimuksen velvoitteiden ja ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön valossa. Kiellon on katsottu merkitsevän ainakin sitä, ettei toista prosessia saa yleensä aloittaa, kun samassa asiassa ensimmäisessä prosessissa annettu ratkaisu on tullut lopulliseksi. Oikeuskäytännön perusteella ei sen sijaan näyttäisi olevan ainakaan vielä täysin selvää, katsotaanko *ne bis in idem* -säännön kieltävän myös toisen prosessin jatkamisen sen jälkeen, kun samanaikaisesti vireillä ollut prosessi on päättynyt lopulliseen ratkaisuun.

Lausunnossa on käsitelty myös valiokunnan aiempaa kaksoisrangaistavuuden kieltoa koskennutta kannanottoa PeVL 9/2012 vp — HE 3/2012 vp, jossa on todettu muun ohessa, ettei kiellon voida katsoa koskevan vain puhtaasti peräkkäisiä menettelyitä, vaan myös samanaikaisesti vireillä olevia menettelyitä. Valiokunta on toisaalta korostanut sitä, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö on eräiltä osin vielä kehitymässä. Lausunnossa PeVL 9/2012 vp on omaksuttu kaikkiaan tulkin-

¹ Ihmisoikeustuomioistuin on katsonut Suomea koskevassa ratkaisussaan *Jussila v. Suomi* 23.11.2006 nimenomaisesti, että veronkorotus kuuluu ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan ns. rikoshaaran soveltamisalaan. Samalla se totesi, ettei veroon eikä veronkorotukseen voitu soveltaa artiklan ns. siviilihaaraa. Tämä tukee sitä vakiintunutta kantaa, ettei ihmisoikeussopimus koske varsinaista veron määräämismenettelyä.

² Lakivaliokunnan lausunnossa on mainittu tältä osin ratkaisut KKO 2010:45, KKO 2010:46, KKO 2010:82, KKO 2011:35, KKO 2011:80, KKO 2011:111, KKO 2012:55, KKO 2012:71, KKO 2012:79 ja KKO 2012:106 sekä KHO 2011:41. Korkein hallinto-oikeus on antanut myös ratkaisut KHO 2007:67 ja KHO 2007:68, joissa se on ottanut kantaa siihen, millä edellytyksillä veronkorotusasiassa oli järjestettävä suullinen käsittely.

ta, jonka mukaan *lopulliseksi* jääneen seuraamusmaksun tulee estää samaa tekoa koskevan rikossyytteen tuomioistuinkäsittelyn käynnistyminen tai keskeyttää se. Valiokunta on todennut kuitenkin nyt antamassaan lausunnossa, että aiempi kannanotto on kohdentunut säädettyyn uuteen lakiin, eikä siitä voida vetää suoria johtopäätöksiä voimassa olevien lakien tulkintaan.

Nyt ehdotetulla sääntelyllä pyritään siihen, että sama asia käsitellään — ja siitä annetaan mahdollinen seuraamus — vain yhdessä menettelyssä. Tarkoitus on, ettei rikosprosessia aloiteta niissä tilanteissa, joissa hallinnollinen seuraamus katsotaan kokonaisarvioinnissa riittäväksi. Vastaavasti hallinnollista veronkorotusta ei määrätä silloin, kun asiaa aletaan käsitellä rikosprosessissa. Valiokunta on pitänyt tällaista kaksi rinnakkaista, samaa asiaa koskevaa prosessia estävää menettelysäännöstöä *ne bis in idem*-kiellon perimmäisen tarkoituksen kannalta hyvin perusteltuna. Samalla se on kuitenkin todennut, että sääntelyratkaisun voidaan katsoa menevän osin pidemmällekin kuin ihmisoikeusveloitteet tällä hetkellä ehdottomasti vaativat.

Esityksessä on valiokunnan mielestä kysymys ensisijaisesti prosessuaalisesta uudistuksesta, eikä siinä ehdotetun menettelyn käyttöönottoa lykkäävällä voimaantulosääntelyllä ole suoraa liityntää kansainvälisissä ihmisoikeus-sopimuksissa turvattuun ns. lievemmän lain periaatteeseen. Valiokunta on pitänyt kuitenkin perusteltuna, että uutta menettelysäännöstöä alettaisiin soveltaa mahdollisimman pikaisesti. Samalla valiokunta on uudistanut näkemyksensä, jonka mukaan valtioneuvoston piirissä on syytä selvittää nykyistä yhtenäisemmän yleisen lainsäädännön tarve.

³ Oikeusministeriön aloitteesta on käynnistetty tutkimushanke, jonka yhtenä tavoitteena on tuottaa tutkimustietoa lainvalmistelutyön pohjaksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on viitattu tältä osin *Oikeudenhoidon uudistamisohjelmaan vuosille 2013–2025*. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 16/2013, s. 23.

Nyt ehdotettu sääntelykokonaisuus ratkaisee valiokunnan mielestä pääosin asianmukaisesti sen soveltamisalaan kuuluvat kaksoisrangaistavuuden kieltoon liittyvät ongelmat. Valiokunta on kiinnittänyt kuitenkin huomiota eräisiin esityksen yksityiskohtiin, joita koskevia huomioita on käsitelty jäljempänä erikseen asiayhteyden mukaisesti.

Lakivaliokunnan lausunnossa on nojaututtu kaikilta keskeisiltä osin perustuslakivaliokunnan kannanottoihin ja jaettu niihin sisältyvät arviot. Valiokunta on pitänyt lisäksi ehdotettua menettelyllistä yhteensovittustapaa perusteltuna myös tarkoituksenmukaisen sanktiopolitiikan kannalta.

Uuden järjestelmän tulee olla valiokunnan mielestä mahdollisimman selväpiirteinen mutta samaan aikaan siinä on voitava ottaa huomioon sääntelyn kohteen erityispiirteet. Tältä osin lausunnossa on viitattu osin myös veronkorotuksiin kohdistuvaan, pitkälle automatisoituun menettelyyn, joka ei sisällä välttämättä yksittäistapauksellista harkintaa. Nämä näkökohdat on otettu valiokunnan mielestä esityksessä huomioon asianmukaisesti.

Valiokunta on esittänyt kuitenkin omalta osaltaan eräitä yksityiskohtia koskevia muutosehdotuksia. Myös näitä käsitellään jäljempänä asiayhteyden mukaisesti.

Valtiovarainvaliokunnan yleisarvio

Hallituksen esityksessä esitetään siis kaksoisrangaistavuuden kiellon huomioon ottavaa sääntelyä kohdennetusti veron- ja tullinkorotuksiin. Vaikka *ne bis in idem*-kielto on yleinen ja tulisi ensisijassa ratkaista sellaisena, valiokunta pitää nyt ehdotettua sääntelyä verotuksen kannalta välttämättömänä ja perusteltuna. Vallitseva oikeustila on näet korkeimman oikeuden kesäisen ratkaisun (KKO 2013:59) jälkeen sellainen, että määrätty veron- tai tullinkorotus sulkee jo itsessään mahdollisuuden saattaa asia rikosoikeudelliseen käsittelyyn, olipa kysymys millaisesta veropetoksesta tahansa.

Ehdotetun sääntelyn keskeisin keino on mahdollisuus olla määräämättä veron- tai tullinkorotusta verotuspäätöksen yhteydessä ja määrätä se erillisellä päätöksellä vuoden määräajassa⁴. Erityislaki takaisi toimivaltaiselle viranomaiselle näin harkinta-ajan, jonka kuluessa se voi arvioida, tuleeko sanktio määrätä hallinnollisena korotuksena vai onko tapauksesta tehtävä rikosilmoitus. Nykyisin tällaista mahdollisuutta ei siis ole, vaan veron- tai tullinkorotus on määrättävä verotuspäätöksen yhteydessä. Juuri tämä on muodostunut ongelmalliseksi *ne bis in idem* -kiellon kannalta, koska korotusta itsessään pidetään rangaistusluonteisena sanktiona, kuten edellä on jo todettu.

Erityislaki kattaa teot ja laiminlyönnit, joista toimivaltainen viranomainen voi määrätä veron- tai tullinkorotuksen luonnolliselle henkilölle, kotimaiselle kuolinpesälle tai tuloverolain (1535/1992) 4 §:ssä tarkoitettulle yhtymälle. Laki soveltuisi lisäksi silloin, kun korotus määrätään muulle verovelvolliselle, jonka verosta luonnollinen henkilö on vastuussa verovastuuta koskevien säännösten nojalla.

Soveltamisala koskisi siis tilanteita, joissa hallinnollinen ja rikosoikeudellinen sanktio kohdistuvat samaan henkilöön. Näin ei ole asiantuntijalaita esimerkiksi osakeyhtiöissä, joiden osalta *ne bis in idem* -kielto ei siis yleensä tule sovellettavaksi. Tämä rajaa tapausjoukkoa ratkaisevasti; esimerkiksi vuonna 2011 Verohallinnon tekemästä noin 400 rikosilmoituksesta puolet koski osakeyhtiöitä. Kaksoisrangaistavuuden mahdollisuus koski siis puolta tapausjoukosta. — Vastaavasti Tullissa kiellon alaisia tapauksia oli vuonna 2010 noin 300. Kysymys on siis rajallisesta tapausjoukosta mutta verovelvollisten kannalta tärkeästä oikeusperiaatteesta.

Uusi menettely ja sen suoma harkintamahdollisuus edellyttävät toimivaa viranomaisyhteistyötä. Tämä koskee niin yhteistoimintaa eri viranomaisten kesken kuin päätöksentekoa saman viranomaisen sisällä. Valiokunta katsoo kuitenkin,

ettei tämä edellytä erillistä säännöstä erityislakiin, kuten lakivaliokunta on esittänyt harkittavaksi. Toiminnalle on jo olemassa vakiintuneet muodot, ja niitä voidaan sekä tulee kehittää edelleen hallintolain (434/2003) 10 §:ssä säädetyn viranomaisten yhteistyövelvoitteen pohjalta. Tiedonkulkua ja joustavaa menettelyä helpottaa lisäksi se, että Verohallinto ja Tulli ovat kumpikin tahollaan yksi viranomainen, jonka toimialueena on koko maa.

Koska kaksoisrangaistavuuden kielto tulee sovellettavaksi käytännössä melko harvoin, verotuksen yhteydessä määrättävä veron- tai tullinkorotus tulee olemaan pääsääntö myös jatkossa. Tämä on valiokunnan mielestä perusteltua ja tarkoituksenmukaista, koska korotus on tehokas ja taloudellinen hallinnollinen keino ylläpitää verojärjestelmän koheesiota. Uutta on vain se, että kiellon soveltuvuus täytyy ja on mahdollista selvittää ennen veronkorotuksen määräämistä.

Valiokunta puoltaa siis esitystä ja pitää ehdotettua erityislakia sekä rikoslakiin ja eräihin muihin lakeihin esitettyjä muutosehdotuksia lähtökohtaisesti perusteltuina. Esitys selkiinntää oikeustilaa ja antaa viranomaisten toiminnalle selvät puitteet. Samalla se poistaa sen sattumanvaraisuuden, joka on heijastunut nykyiseen käytäntöön ja jossa kiellon sovellettavuuden kannalta on ollut ratkaisevaa, missä vaiheessa veron- tai tullinkorotus on tullut lopulliseksi. Lisäksi joissakin tapauksissa on syntynyt turha epäselvyyttä siitä, voiko verovelvollinen saada ja millä toimenpiteillä oman verotuksensa lopulliseksi.⁵ Kun kaksoisrangaistavuuden kielto ulotetaan nyt ehdottomana myös samanaikaisesti vireillä oleviin menettelyihin, sanktion lopullisuus

⁴ Kysymyksessä on siis lähtökohtaisesti aina tilanne, johon sisältyy verovelvollisen laiminlyönti tai muu veron- tai tullinkorotuksen sanktioitu teko.

⁵ vrt. KKO 2012:79, jossa syytetä ei voitu tutkia enää, kun verovelvollinen oli maksanut hänelle maksuunpannut verot korotuksineen ennen syytteen vireilletuloa ja ilmoittanut, ettei hän aio hakea muutosta. Verotuksessa noudatetaan toisaalta yleisesti periaatetta, jonka mukaan verot on maksettava muutoksenhausta huolimatta. Tämä sääntö sisältyi ennen nimenomaisena verotuslain (482/1958) 112 §:n 2 momenttiin. Veronmaksulla ja verotuksen lopullisuudella ei siten ole yleisesti keskinäisvaikutusta.

suudella ei enää ole merkitystä.⁶ Ehdotettu sääntely parantaa oikeustilaa siten myös tältä osin.

Esitys on saanut lähtökohtaisesti hyväksyvän vastaanoton myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Esitetyt huomiot ovat pääosin samoja, joihin perustuslaki- ja lakivaliokunta ovat kiinnittäneet huomiota ja joiden osalta ne ovat esittäneet muutosehdotuksia. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu lisäksi esiin aihepiiriä läheisesti sivuavia yleisiä kysymyksiä, kuten selvittämismuutosten velvollisuus verotarkastuksessa, tarkastajien huolellisuusvelvollisuus tai luottamuksen suoja. Näitä ei ole kuitenkaan mahdollista eikä tarkoituksenmukaista käsitellä tässä yhteydessä. Vuoropuhelua on kuitenkin syytä jatkaa viranomaisien ja verovelvollisten kesken, jotta menettelysäännöt ja toimintatavat olisivat mahdollisimman selviä kaikille osapuolille.

Valiokunta käsittelee seuraavassa lausuntovaliokuntien esittämiä muutosehdotuksia, jotka liittyvät poikkeussääntöön asian uudelleen tutkinnasta, mahdollisuuteen luopua toimenpiteistä, ehdotettua ankaroitamisperustetta sekä kysymystä lakien voimaantulosta. Lakiehdotuksiin 4–9 sekä yksityisestä huvialuksesta suoritettava polttoainemaksusta annettuun lakiin (1307/2007) ehdotettua muutosta on perusteltu vain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Poikkeussääntö asian uudelleen tutkinnasta

Uusi menettely lähtee siis siitä, että toimivaltaisen viranomaisen⁷ valinta sitoo paitsi sitä itseään myös muita viranomaisia. Verottaja ei voisi tehdä siten rikosilmoitusta samasta asiasta, josta se on jo määrännyt veronkorotuksen. Vastaavasti syyttäjä ei voi nostaa syytettä eikä tuomioistuimien antaa tuomiota siinä asiassa. Poikkeuksen muodostaisivat kuitenkin tilanteet, joissa veronkorotuksen määräämisen jälkeen on saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista tosiseikoista. Asiasta esitetään säädettäväksi erityislain 3 §:ssä ja rikoslaisissa.

⁶ Hallituksen esityksen perusteluihin on jäänyt tältä osin tahaton virhe, s. 17, kohta 2.1 Lain tarkoitus.

⁷ Toimivaltaisia viranomaisia olisivat Verohallinto, Tulli ja Liikenteen turvallisuusvirasto.

Ehdotettu sääntely perustuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklan 2 kappaleeseen. Sen perusteella 1 kappaleen sisältämä *ne bis in idem* -kielto ei estä ottamasta juttua uudelleen tutkittavaksi asianomaisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti, jos on näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista tosiseikoista tai jos aiemmassa prosessissa on tapahtunut sellainen perustavaa laatua oleva virhe, joka voisi vaikuttaa lopputulokseen. Kysymys on siis kaikkiaan poikkeuksellisesta asian uudelleen käsittelystä tilanteessa, jossa menettely osoittautuu jälkikäteen olennaisesti vakavammaksi kuin aluksi arvioitiin.

Perustuslakivaliokunta on todennut ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella, että poikkeussäännös mahdollistaa ainakin kansalliset säännökset ylimääräisestä muutoksenhausta myös vastaajan vahingoksi. Edellytyksenä on myös silloin, että lainvoimaisen ratkaisun syrjäyttämiseksi on erityiset perusteet. Uutena näyttönä ei voi vedota vastaajan vahingoksi esimerkiksi sellaisiin seikkoihin, jotka olisi voitu tai pitänyt esittää aikaisemmassa menettelyssä.

Perustuslakivaliokunta pitää lisäksi selvänä, että asian käsittely uudelleen voi tulla kysymykseen vain, jos uusi näyttö on sellaista, että tieto siitä olisi *olennaisesti* vaikuttanut aiemmin käydyn prosessin lopputulokseen. Käytännössä säännös soveltuisi tilanteisiin, joissa veronkorotus olisi ehdotetun lain mukaisesti jäänyt alun alkaenkin määräämättä ja asia olisi siirretty käsiteltäväksi rikosprosessissa, jos myöhemmin ilmenneet tosiseikat olisivat olleet tuolloin viranomaisen tiedossa.

Asia voidaan käsitellä uudelleen rikosoikeudellisessa menettelyssä vain, jos mainitut uudelleen käsittelyn edellytykset täyttyvät.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt ehdotettuja säännöksiä näiltä osin varsin yleisluonteisina. Sääntelystä on valiokunnan mielestä käytävä ilmi, että asia voidaan käsitellä rikosprosessissa uudelleen vain, jos veronkorotuksen määräämisen jälkeen on saatu näyttöä sellaisista uusista ja olennaisista tosiseikoista, jotka olisivat johtaneet alkuperäisen veronkorotuksen määräämät-

tä jättämiseen ja asian siirtämiseen rikosprosessissa käsiteltäväksi. Lisäksi on edellytettävä, että ilmenneet uudet seikat ovat sellaisia, että niiden huomiotta jääminen ei ole johtunut viranomaisesta itsestään.

Hallituksen esityksessä on lähdetty toisaalta siitä, että veronkorotus otetaan huomioon asian uudessa rikosoikeudellisessa käsittelyssä rangaistusta lieventävänä seikkana rikoslain 6 luvun 7 §:n mukaisesti. Perustuslakivaliokunta on pitänyt kuitenkin selvempänä sellaista sääntelyä, jossa veronkorotusta koskeva päätös poistetaan ennen asian käsittelyä rikosoikeudellisessa menettelyssä. Tämä voidaan tehdä valiokunnan mielestä muunkinlaisessa kansallisen lainsäädännön mukaisessa menettelyssä kuin erillisessä ylimääräisessä muutoksenhakumenettelyssä. Tältä osin harkintavalta on jätetty valtiovarainvaliokunnalle.

Lakivaliokunta on todennut puolestaan, että esitetyt näkökohdat edellyttävät muutoksia erityislakiin sekä rikoslakiin ehdotettuihin säännöksiin. Sen mielestä veronkorotuksen poistamisesta, sen edellytyksistä ja tarkemmasta menettelystä on perusteltua säätää erityislaissa. Rikosprosessin selkeys edellyttää lisäksi, että veronkorotuspäätös poistetaan ja että poistamisen kynnyks sidotaan mm. olennaisuuskriteeriin. Rikoslain säännös uudelleen tutkinnasta tulee sitoa vuorostaan erityislain sääntelyyn niin, että syytteen nostaminen on mahdollista vain, kun samassa asiassa määrätty veronkorotus on poistettu erityislain nojalla. Näin välttyään asian päällekkäiseltä sääntelyltä.

Valtiovarainvaliokunta pitää lausuntovaliokuntien esittämiä näkökohtia painavina ja perusteltuina. Lisäksi lakivaliokunnan ehdottama linjaus erityislain ja rikoslain välillä on varsin johdonmukainen. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että erityislain 3 §:ää sekä rikoslain 29 luvun 11 §:ää, 46 luvun 16 §:ää sekä 50 a luvun 6 §:ää tarkennetaan uudelleen käsittelyn kriteerien osalta lausuntoja vastaavasti ja siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa on tarkemmin esitetty.

Koska veron- tai tullinkorotus voidaan poistaa myös muunlaisessa menettelyssä kuin yli-

määräisessä muutoksenhakumenettelyssä, joustavinta on, että toimivaltainen viranomainen poistaa sen hallinnollisella oikaisupäätöksellä. Valiokunta ehdottaa siis, että veronkorotus poistetaan noudattaen soveltuvin osin, mitä asianomaisessa laissa on säädetty viranomaisen aloitteesta tapahtuvasta verotuksen tai veron oikaisusta verovelvollisen hyväksi. Veronkorotus voitaisiin poistaa, vaikka oikaisun edellytykset puuttuisivat.

Lausuntovaliokunnat eivät ole ottaneet sen sijaan kantaa siihen, missä vaiheessa veronkorotus tulee viimeistään poistaa. Kysymys on jäänyt näin yksinomaan valtiovarainvaliokunnan harkintaan.

Valiokunnan mielestä olisi johdonmukaisinta, jos veronkorotus poistettaisiin siinä vaiheessa, kun viranomainen tekee rikosilmoituksen uuden olennaisen näytön perusteella. Tämä lienee myös käytännössä usein mahdollista.

Asian uudelleen käsittelyyn voi liittyä kuitenkin materiaalisesti varsin vaikeita kysymyksiä, mm. milloin kyseessä on sama asia⁸. Tältä osin esitutkinnassa on mahdollista saada lisäselvitystä sinänsä olennaiselle uudelle näytölle. Veronkorotusta ei siis olisi perusteltua poistaa aina jo rikosilmoitusvaiheessa. Mahdollisuus käsitellä asia uudelleen on merkityksellinen myös verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Lisäksi intressit voivat olla yksittäistapauksissa merkittäviä. Valiokunta ehdottaa näillä perusteilla, että veronkorotus poistettaisiin viimeistään ennen syytteen vireillepanoa.

Valiokunta pitää lisäksi perusteltuna säätää myös siitä, ettei veronkorotuksen poistamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta. Tämä on käytännössä välttämätöntä, jotta menettely voi edetä johdonmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa. Päätös ei sisällä myöskään asiaratkaisua, joka edellyttäisi itsenäistä muutoksenhakumahdollisuutta. Verovelvolliselle ei synny

⁸ "Sama asia" on määritelty esityksessä ja erityislain 2 §:n 6 momentissa ihmisoikeussopimuksen sisältöä vastaavaksi. Sillä tarkoitetaan tekoa tai laiminlyöntiä, jossa tapauksen tosiseikat ovat samat tai olennaisilta osiltaan samat. — Vastaavaa määrittelyä ei ole muiden maiden lainsäädännössä.

muutoinkaan sellaista oikeussuojan tarvetta, jota ei voitaisi tyydyttää yleisessä tuomioistuimessa käynnistyvässä prosessissa. Muutoksenhaku-kielto takaisi myös sen, ettei verovelvollinen voisi itse vaikuttaa prosessilajin valintaan.

Valiokunta toteaa lopuksi, ettei uusien seikkojen perusteella tapahtuva asian uudelleen käsittely ole käytännössä määrällisesti merkittävä ongelma. Pääosa esimerkiksi välittömän verotuksen rikosharkintaimpulsseista tulee verotarkastuksesta, eikä useimmissa tapauksissa ole määrätty aikaisemmin veronkorotusta. Tarkastustoimenpiteitä voidaan kohdistaa ylipäänsä vain poikkeuksellisesti kertaalleen tutkittuihin verokausiin verotusmenettelyssä jo nykyisin noudatettavien oikeusturvatakeiden vuoksi. Tarkastuksen aluksi tutkitaan aina, estävätkö aikaisemmat verotustoimenpiteet ja selvitykset uusien verotuspäätösten tekemisen verovelvollisen vahingoksi.

Toimenpiteistä luopuminen

Esityksessä ehdotetaan yhtenäistettäväksi se, milloin toimivaltainen viranomainen voi luopua toimenpiteistä eli jättää rikosilmoituksen tekemättä, esitutkinnan toimittamatta, syytteen ajamatta tai rangaistuksen määräämättä. Harkinta tapahtuisi nykyiseen tapaan kokonaisarvioinnin perusteella, ja siinä otettaisiin huomioon mm. teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus sekä laiminlyöntiin liittyvän veron tai tullin määrä. Toimenpiteistä luopumismahdollisuus ulotettaisiin koskemaan lisäksi myös perustunnusmerkistön mukaisia veropetoksia, kun se koskee tällä hetkellä vain lieviä tekemuotoja.

Taustalla on hallituksen esityksen lähtökohta siitä, että jatkossa valitaan jompikumpi seuraamuslinja, joko veronkorotus- tai verorikoslinja. Veronkorotuksen ensisijaisuus koskisi kaikkia lieviä veropetoksia ja verorikkomuksia sekä vähäisimpiä perustunnusmerkistön mukaisia veropetoksia silloin, kun teosta on odotettavissa sakkorangaistus. Vankeusrangaistusta edellyttävät teot käsiteltäisiin edelleen rikosprosessissa.

Asiasta säädettäisiin rikoslaisissa. Lisäksi erityislaissa säädettäisiin erikseen määrättävästä veronkorotuksesta näissä tilanteissa. Veron-

korotus voitaisiin määrätä vuoden määräajan estämättä 90 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi-saannista.

Valiokunta pitää esitystä perusteltuna. Se antaa oikeuden olla tekemättä rikosilmoitusta sakoluonteisissa, vähäisissä veropetosasioissa aiheuttamatta muutoin suurta muutosta nykykäytäntöön. Tämä johtuu mm. siitä, että veropetoksen normaalirangaistus on vankeutta. Lisäksi törkeän veropetoksen raja ylittyy melko nopeasti, yleensä jo vajaan 20 000 euron kohdalla.

Valiokunta ei pidä myöskään ongelmallisena sitä, ettei menettelyn kokonaiskestolle ole esitetty enimmäisaikaa, koska 90 päivän sääntö tulee vain harvoin sovellettavaksi. Esimerkiksi Verohallinnon vuosina 2011—2012 tekemät rikosilmoitukset johtivat kaikki esitutkintaan, ja toiminnan voidaan olettaa terästyvän viranomaisyhteistyön uusien menettelytapojen myötä.

Lakivaliokunta on ehdottanut osin sanonnallisia, osin omaksutusta sääntelytavasta aiheutuvia määrittelyllisiä tarkennuksia rikoslakiin.

Valtiovarainvaliokunta pitää lakivaliokunnan muutosehdotuksia lähtökohtaisesti perusteltuina ja esittää niiden pohjalta muutoksia rikoslain 29 luvun 11 §:ään, 46 luvun 16 §:ään sekä 50 a luvun 6 §:ään. Muutosehdotuksia on perusteltu tarkemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Valiokunta kiinnittää lopuksi huomiota ns. *tehokkaan katumisen* mahdollisuuteen verotuksessa, vaikka esitys ei sisälläkään sitä koskevia ehdotuksia. Kysymys on järjestelmästä, jota on käytetty ja käytetään yhä yleisesti veroparatiisijärjestelyistä aiheutuvien verovuotojen torjunnassa.

Ajatuksena on kannustaa verovelvollisia ilmoittamaan salassa pidetyt ulkomaiset sijoitukset verottajalle ja palauttamaan niistä saadut tulot verotuksen piiriin. Samalla ulkomaille kätetty varallisuus voidaan palauttaa osaksi Suomen kansantaloutta. Vastikkeeksi tarjotaan yleensä tavallista lievempiä sanktioita, esimerkiksi vapautusta veronkorotuksesta ja/tai mahdollisuutta välttyä rikossyyteiltä. Edellytyksenä on kuitenkin se, että ilmoitus tapahtuu oma-

aloitteisesti ja ennen kuin verottaja on ruvennut selvittämään asiaa. Kysymys ei saa olla myöskään rikollisella toiminnalla hankituista varoista. Itse tulo verotetaan tavanomaiseen tapaan ja verot maksuunpannaan viivästysseuraamukseen ja mahdollisine veronkorotuksiineen.

Järjestelmä voi olla pysyvä, kuten Ruotsissa ja Norjassa, tai määräaikainen, kuten Tanskassa, Saksassa, Ranskassa tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Määräaikaisia ohjelmia on ollut käytössä Euroopan ulkopuolella mm. Yhdysvalloissa ja Australiassa.

Tehokkaan katumisen ohjelmat ovat tuoneet merkittäviä verotuottoja niitä käyttäneille maille. Esimerkiksi Ruotsissa tätä kautta on kertynyt vuosina 2010—2013 (kesäkuun loppuun) noin 150 milj. euroa 4 200 verovelvolliselta⁹. Lisäksi ohjelmilla on voitu varmistaa ilmoitettujen tulojen oikeamääräinen verotus myös jatkossa. Itse menettely on tarjonnut nopean ja ylivoimaisen kustannustehokkaan tavan jäljittää varoja, jotka olisivat muutoin jääneet mitä todennäköisimmin edelleen piiloon.

Tehokasta katumista koskeva säännös sisältyy sinänsä jo nykyiseen rikoslakiin (RL 5:2 §). Sen soveltamisala verotuksessa jää kuitenkin käytännössä olemattomaksi, koska yritys rinnastetaan veropetoksen tunnusmerkistössä täytettyyn tekoon. Edellä kuvattu, verotuksessa sovellettava tehokkaan katumisen malli edellyttäisi siis muutoksia niin rikoslain kuin verotusmenettelylain puolella.

Valiokunta pitää perusteltuna selvittää järjestelmän käyttönoton edellytyksiä myös Suomessa. Ajankohta esimerkiksi määräaikaiselle koekielulle voisi olla juuri nyt suotuista, koska paine veroparatiisisijoituksia kohtaan on kasvanut mm. uusien tietojenvaihtosopimusten myötä. Selvittelyn yhteydessä tulisi myös arvioida, voitaisiinko tehokkaan katumisen tapauksissa luopua vastavuoroisesti rikosoikeudellisista toimituksista. Se edellyttäisi käytännössä mahdollisuutta

luopua toimenpiteistä myös silloin, kun salattu tulo täyttää määrällisesti törkeän veropetoksen tunnusmerkistön. Valiokunta ehdottaa lausumaa asian selvittämisestä (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Ankaroittamisperuste

Esityksellä ei ole ollut tarkoitus lieventää nykyistä rangaistustasoa, jolla tarkoitetaan hallinnollisen veron- tai tullinkorotuksen ja rikosprosessissa määrätyn seuraamuksen yhteisvaikutusta. Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on vain sovittaa yhteen eri menettelyt, jotta *ne bis in idem* -kieltoa voidaan noudattaa.

Jotta tosiasiallinen rangaistustaso ei lievenisi nykyisestä, rikoslain 29 luvun 11 §:ään esitetään lisättäväksi erityissäännös rangaistuksen ankaroittamisesta. Ajatuksena on siis se, että kaksoisrangaistavuuden kiellon vuoksi määräämättä jätetty veron- tai tullinkorotus otettaisiin huomioon rangaistusta ankaroittavana seikkana.

Lakivaliokunta on pitänyt hallituksen esitystä ongelmallisena niin rangaistuksen mittaamista koskevan sääntelyn kuin rikoslain yleisen systematiikan kannalta. Tuomioistuimen pitäisi ensinnäkin rakentaa rangaistuksen ankaruutta koskeva arvionsa osaksi siihen, mistä se olettaa vastaajan vapautuneen. Toisaalta, rikoslain 6 luvun 5 §:ssä säädetään yleisesti rangaistuksen koventamisperusteista. Säännös koskee kaikkia rikoslain erityisen osan rikoksia, eikä rikoslaki tunne yksittäistä rikosta koskevaa rangaistuksen mittaamis- tai ankaroittamisperustetta.

Lakivaliokunta on viitannut lisäksi siihen, että määrätty veronkorotus pitää ottaa nykyisin huomioon rangaistusta lieventävänä seikkana ns. sanktiokumulaation välttämiseksi. Myös tämä tilanne muuttuu uudistuksen myötä, eikä sanktiokumulaatiota enää aiheudu. Rangaistuskäytännön voidaan sen vuoksi ennakoida ankaroituvan jossain määrin, vaikka ehdotettu erityissäännös poistettaisiin.

Valtiovaraministeriö on puoltanut edelleen hallituksen esitykseen sisältyvää alkuperäistä ehdotusta. Perusteena on ennen muuta se, ettei tosiasiasa ole selvyyttä, onko veronkorotus otettu huomioon rangaistusta mitattaessa ja

⁹ Tiedot on kerätty ylitarkastaja Hannu Kuortin artikkelista *Tehokas katuminen verotuksessa — verotulojen lisäjä vai veromoraalin murentaja?* Verotus 4/2013, s. 385—400.

miten se on mahdollisesti vaikuttanut rangaistustasoon. Hallinnollinen seuraamus on voitu määrätä myös rikosoikeudellisen käsittelyn jälkeen.

Valtiovarainvaliokunta on antanut ratkaisevan painon lakivaliokunnan näkemykselle, joka on saanut tukea myös oikeuslaitoksen edustajilta ja oikeusoppineilta. Myös Tullin edustajat ovat puoltaneet sitä. Valiokunta ehdottaa näillä perusteilla, että ankaroitamisperustetta koskeva rikoslain 29 luvun 11 §:n 3 momentin säännös poistetaan.

Valiokunta pitää samalla tärkeänä sitä tahtotilaa, että rangaistustason tulee säilyä ennallaan uudistuksen jälkeenkin. Sen varmistamiseksi viranomaiset voivat esittää oikeudenkäynnissä selvitystä myös vallitsevasta korotustasosta.

Valiokunta pitää lisäksi perusteltuna arvioida uudelleen myös se vaihtoehto, että veron- tai tullinkorotus otettaisiin jatkossa huomioon osana rikosprosessissa määrättävää rangaistusta. Tämä on sinänsä mahdollista, koska *ne bis in idem* -kielto ei estä samassa menettelyssä määrättäviä rinnakkaisia seuraamuksia, vaikka niillä olisikin rangaistuksen luonne.

Malli oli esillä myös veronkorotuksen ja rikosoikeudellisen seuraamuksen yhteensovittamista selvittelleessä työryhmässä¹⁰. Työryhmä ei esittänyt kuitenkaan sen käyttöönottoa erisuuntaisten näkemysten vuoksi, mutta valtiovarainministeriö on puoltanut sitä. Se varmistaisi tavoitteen säilyttää nykyinen rangaistustaso myös jatkossa. Valiokunta painottaa tätä näkökulmaa nyt eritoten, jos erityisestä ankaroitamisperusteesta luovutaan valiokunnan edellä ehdottamin tavoin.

Asia vaatii kuitenkin vielä selvittelyä sen kaikkinaisten vaikutusten arvioimiseksi. Valiokunta esittää sen vuoksi sitä koskevaa lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

¹⁰ Veronkorotuksen ja rikosoikeudellisen seuraamuksen yhteensovittaminen, Valtiovarainministeriön julkaisu ja 31/2011.

Voimaantulosäätely

Lainmuutosten on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian, rikesakkorikkomuksista annetun lain muutos kuitenkin samaan aikaan kuin rikesakkorikkomuksista annettu uusi laki. Uutta menettelyä sovellettaisiin lain voimaantulopäivänä ja sen jälkeen tapahtuneisiin tekoihin ja laiminlyönteihin.

Molemmat lausuntovaliokunnat ovat kiirehtineet uuden menettelyn käyttöönottoa, koska näköpiirissä oli pitkä siirtymävaihe ennen kuin lakien vaikutukset olisivat toteutuneet täysimääräisesti. Valiokunnat ovat pitäneet mahdollisena muuttaa voimaantulosäätelyä niin, että uutta menettelyä sovellettaisiin kaikkiin niihin tapauksiin, joissa veronkorotus määrätään lain voimaantulon jälkeen. Merkitystä ei sen sijaan olisi sillä, milloin teko tai laiminlyönti on tapahtunut.

Lausunnoissa on käsitelty myös sitä välitilaa, joka näytti syntyvän lausuntojen antoaikana vallinneen oikeus- ja viranomaiskäytännön perusteella, kun prosessin lopullisuudella oli vielä ratkaiseva merkitys kaksoisrangaistuskiellon arvioinnissa. Lausunnoista käy ilmi, että vallinnutta käytäntöä olisi voitu jatkaa ainakin siltä osin, kuin se kohdistui lain voimaantullessa rikosprosessissa käsiteltävinä oleviin tapauksiin. Kysymys ei ollut valiokuntien mielestä lievemmän lain soveltamistilanteesta, koska uudistus on ennen kaikkea prosessuaalinen. Lievemmän lain periaatteen tausta-ajatuksenahan on antaa epäilylle uuden lain suoma etu tilanteessa, jossa suhteutuminen teon moitittavuuteen on muuttunut. Lakivaliokunta on todennut nimenomaisesti, ettei tilanne hallituksen esityksessä ole tämä.

Tarve ottaa välitilan tapaukset huomioon jottu ennen muuta siitä, että viranomaiset eivät ole voineet — eivätkä edelleenkään voi — sovittaa yhteen hallinnollisia ja rikosoikeudellisia sanktioita ennen uuden lain voimaantuloa. Tämä tulisi ottaa huomioon voimaantulosäätelyssä. Ilman sitä vireillä olevissa jutuissa jo määrätty veronkorotus estäisi asian enemmän käsittely rikosprosessissa.

Korkein oikeus muutti lausuntojen antamisen jälkeen tekemässään päätöksessä KKO 2013:59¹¹ tulkintaansa siitä, milloin verovelvolliselle määrätty veronkorotus estää samaan veronkorotukseen liittyvän veropetosta koskevan syytteen tutkimisen. Se katsoi, että jos viranomaisella on käyttänyt veronkorotusta koskevaa päätösvaltaa, syytettä samaan tekoon perustavasta veropetosrikoksesta ei enää voida nostaa tai sen käsittelyä jatkaa. Muuttunut tulkinta tarkoittaa siis sitä, että *ne bis in idem* -kieltoa sovelletaan ehdottomana rinnakkaisissa prosesseissa jo nyt ennen uuden lain voimaantuloa viireillä oleviin tapauksiin.

Ratkaisu on merkinnyt käytännössä sitä, että osa syyttäjistä on jo peruuttanut vireille nostamiansa syytteitä. Lisäksi näyttää ilmeiseltä, että myös muut vireillä olevat syytteet perutaan, jos oikeustilassa ei tapahdu muutoksia. Tapauksia on valtakunnansyyttäjävirston mukaan vajaat 200, ja ne koskevat kaikki törkeitä veropetoksia.

Oikeustila on siis jo nyt muuttunut uuden lain hengessä. Toisaalta, ihmisoikeustuomioistuimessa on vireillä muutamia Suomea koskevia juttuja, joissa odotetaan ratkaisua. Oikeustila voi elää myös sitä kautta.

Tilanne on poikkeuksellinen lainsäätäjälle; perustuslakivaliokunnan kanta olisi sallinut noudattaa vuosina 2010—2012 omaksuttua tulkintalinjaa myös ennen uuden lain voimaantuloa viireillä olevissa tapauksissa. Lakivaliokunta on pitänyt tätä perusteltuna. Se vastaa myös hallituksen esityksen lähtökohtaa ja valtiovarainvaliokunnan omaa näkemystä ja tahtoa. Ihmisoikeustuomioistuimen linja ei sekään ole tältä osin yksiselitteinen. Oma kysymyksensä on, missä määrin muuttunut oikeustila johtaa vahingonkorvauskanteisiin valtiota vastaan — seuraamukseen, joka näyttää valiokuntien lausuntojen valossa perusteettomalta.

Kuten todettu, nykyinen käytäntö on ajanut jo ohi lainsäätäjän. Jotta säännös olisi kuitenkin mahdollisimman joustava, valiokunta ehdottaa lausuntoja vastaavaa muutosta erityislain ja

rikoslain voimaantulosäännöksiin. Jos samasta teosta tai laiminlyönnistä on jo määrätty veronkorotus ennen lakien voimaantuloa, sovelletaan tekoihin ja laiminlyönteihin lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Soveltamisessa otetaan kuitenkin aina huomioon, mitä voimassa oleva oikeustila korkeimman oikeuden ja ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön valossa edellyttää.

Lainmuutokset tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian jo ennen 1.1.2014.

Lopuksi

Veron- tai tullikorotus on siis tarkoitus määrätä myös jatkossa yleensä verotus- tai tullauspäätöksen yhteydessä. Valiokunta pitää tätä tarkoituksenmukaisena verotuksen yleisen ilmoitusvelvollisuuden turvaamiseksi ja tehokkaan verojärjestelmän ylläpitämiseksi. Myös ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, että hallintoviranomainen voi määrätä veronkorotuksen, kunhan päätöksestä voidaan valittaa ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan edellytykset täyttävään tuomioistuimeen¹². Jatkossa on kuitenkin entistäkin tärkeämpää se, että päätöksestä ilmenee selvästi, minkä toiseikkojen perusteella veronkorotus on määrätty, tai peruste, jonka nojalla se on jätetty määräämättä. Tällä on merkitystä mm. silloin, kun arvioidaan mahdollisuutta nostaa syyte uusien tosiseikkojen perusteella.

Kun veronkorotusta toisaalta pidetään rangaistusluonteisena sanktiona, sitä koskevaa sääntelyä ja käytännön menettelytapoja on valiokunnan mielestä perusteltua arvioida myös yleisesti, ei vain suhteessa nyt käsiteltävänä olevaan *ne bis in idem* -kieltoon. Tällainen uudelleentarkastelu vaikuttaa tarpeelliselta myös nykyisääntelyn johdonmukaisuuden ja ennakoitavuuden parantamiseksi.

Valiokunta on edellä ehdottanut lausumaa, joka koskee mahdollisuutta määrätä veronkorotus rikosprosessissa. Kun veronkorotusta on toisaalta tarve arvioida myös yleisesti, valiokunta ehdottaa otettavaksi nämä molemmat näkö-

¹¹ Ratkaisu on tehty korkeimman oikeuden vahvennetussa jaostossa ja siitä on äänestetty.

¹² Janosevic v. Ruotsi 23.7.2002.

kohdat huomioon lausumassa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta

1 §:n 1 mom. Valiokunta esittää teknistä korjausta momentin sanamuotoon.

3 §. Säännös koskee veronkorotuksen suhdetta rikosilmoitukseen ja esitutinnan aloittamiseen.

Valiokunta ehdottaa, että säännöstä täsmennetään perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyin tavoin niiden tilanteiden osalta, jolloin toimivaltainen viranomaisena voi tehdä rikosilmoituksen veronkorotuksen määräämisen jälkeen. Pykälä tulisi jakaa lisäksi selvyuden vuoksi neljään momenttiin seuraavasti:

3 §:n 1 momentissa täsmennettäisiin niitä kriteereitä, joiden perusteella rikosilmoitus voitaisiin tehdä. Toimivaltainen viranomaisena voisi tehdä veronkorotuksen määräämisen jälkeen samasta asiasta rikosilmoituksen vain, jos se on saanut näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista olennaisista tosiseikoista niin, että veronkorotusta ei olisi määrätty alun perinkään sen perusteella vaan asia olisi siirretty rikosprosessissa käsiteltäväksi. Lisäksi edellytetään, ettei uusi näyttö ole jäänyt huomiotta viranomaisesta johduttavasta syystä.

3 §:n 2 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta poistaa aiemmin määrätty veronkorotus. Asian käsittely rikosprosessissa edellyttäisi näin, että toimivaltainen viranomaisena poistaa veronkorotuksen viimeistään ennen syytteen vireillepanoa.

3 §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä menettelystä, jolla veronkorotus poistetaan. Veronkorotus poistettaisiin noudattaen soveltuvien osin, mitä asianomaisessa laissa on säädetty viranomaisen aloitteesta tapahtuvasta verotuksen tai veron oikaisusta verovelvollisen hyväksi. Veronkorotus voitaisiin poistaa, vaikka oikaisun edellytykset puuttuisivat.

3 §:n 4 momentissa säädettäisiin kielto hakea muutosta veronkorotuksen poistamista koskevaan päätökseen.

9 §. Pykälä koskee lain voimaantuloa. Tarkoitus on, että uusi laki tulisi voimaan mahdollisimman pian.

Valiokunta on katsonut edellä, että uutta menettelyä voidaan ja tulisi soveltaa kaikkiin niihin tapauksiin, joissa veronkorotus tulee määrättäväksi lain voimaantulon jälkeen. Merkitystä ei siis olisi sillä, milloin itse teko on tehty. Vastavasti, jos samasta teosta tai laiminlyönnistä on määrätty veronkorotus jo ennen lain voimaantuloa, tekoihin ja laiminlyönteihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa muutosta 9 §:n 2 momenttiin.

2. Rikoslaki

29 luvun 11 §. Säännös koskee veron- ja tullinkorotuksen suhdetta veropetokseen ja verorikkomukseen. Valiokunta ehdottaa, että säännöstä tarkennetaan perustuslakivaliokunnan ja laki-valiokunnan lausunnoissa edellytetyin tavoin. Muutosehdotukset kohdistuvat näin sekä 1 että 2 momenttiin. Lisäksi ankaroitamisperustetta koskeva 3 momentti tulisi poistaa kokonaan.

Pykälän 1 momentissa säädetään niistä edellytyksistä, joiden nojalla veropetoksista ja verorikkomuksista voidaan jättää rikosilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä. Näistä toimenpiteistä voidaan luopua eräin lisäedellytyksin silloin, kun veron- tai tullinkorotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi.

Esityksessä on otettu huomioon, että tällainen tilanne voi syntyä myös uuden näytön perusteella veronkorotuksen määräämisen jälkeen. Säännöksessä käytetään sen vuoksi ilmaisua "odotettavissa oleva tai määrätty veron- tai tullinkorotus". Valiokunta ehdottaa, että säännöstekstistä poistetaan ilmaisu "määrätty", koska syytteen vireillepano ja käsittely tuomioistuimessa on mahdollista vain, kun aikaisemmin määrätty veronkorotus on poistettu. Koska

säännöksen perusajatus ei edellytä ylipäänsä veron- tai tullinkorotuksen tarkempaa määrittelyä, valiokunta ehdottaa, että myös ilmaisu "odotettavissa oleva" poistetaan.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että 1 momenttia täsmennetään lakivaliokunnan esittämien tavoinin, että siinä otetaan huomioon laiminlyönnin ohella myös aktiivista toimintaa kuvaava ilmaisu "teon" ja että säännöksestä poistetaan tarpeettomana ilmaisu "tuomitsematta".

Pykälän 2 momentissa säädetään veron- tai tullinkorotuksen aiheuttamasta estovaikutuksesta ja siitä, milloin asian rikosoikeudellinen käsittely on mahdollista uuden näytön perusteella. Valiokunta ehdottaa, että säännökseen lisätään vaatimus uuden näytön olennaisuudesta sekä siitä, että aiemmin määrätty veron- tai tullinkorotus on poistettu.

46 luvun 16 §. Säännös koskee veron- ja tullinkorotuksen suhdetta salakuljetukseen ja tulliselvitysrikokseen. Valiokunta ehdottaa, että säännöstä tarkennetaan perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausunnoissa edellytetyin tavoin. Muutosehdotukset vastaavat edellä rikoslain 29 luvun 11 §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotettuja tarkennuksia.

50 a luvun 6 §. Säännös koskee veron- ja tullinkorotuksen suhdetta alkoholirikokseen. Valiokunta ehdottaa, että säännöstä tarkennetaan perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausunnoissa edellytetyin tavoin. Muutosehdotukset vastaavat edellä rikoslain 29 luvun 11 §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotettuja tarkennuksia.

Voimaantulosäännös. Valiokunta ehdottaa, että voimaantulosäännöksen 2 momenttia muutetaan vastaavalla tavalla kuin edellä erityislain osalta on ehdotettu. Siten, jos samasta teosta tai laiminlyönnistä on määrätty veronkorotus jo ennen lain voimaantuloa, tekoihin ja laiminlyönteihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4. Laki verotusmenettelystä

87 §:n 2 momentti. Pykälässä säädetään verotusta koskevan tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä ja yrityksestä. Muutoksen kohteena olevassa 2 momentissa säädetään taas veroviranomaisen mahdollisuudesta jättää asia ilmoittamatta syyttäjälle. Sääntelyä on tarkoitus yhdenmukaistaa tältä osin perusteiltaan ja viitata jatkossa rikoslain 29 luvun 11 §:ään.

Valiokunta ehdottaa, että 2 momenttia tarkennetaan muotoilultaan lakivaliokunnan ehdottamien tavoin. Siinä käytettäisiin rikoslain säännöksen kanssa yhdenmukaisesti ilmauksia rikkomuksen ilmoittamatta jättäminen, esitutkinnan toimittamatta jättäminen, syytteen ajamatta jättäminen ja rangaistukseen määräämättä jättäminen.

5. Arvonlisäverolaki

218 §:n 5 momentti. Pykälässä säädetään arvonlisäveron lainvastaisesta välttämisestä ja yrityksestä sekä 5 momentissa tilanteista, joissa toimenpiteistä voidaan luopua. Valiokunta ehdottaa, että momentin muotoilua tarkennetaan lakivaliokunnan esittämien tavoin, kuten edellä.

6. Varainsiirtoverolaki

55 §:n 2 momentti. Pykälässä säädetään verotusta koskevan tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä ja yrityksestä sekä 2 momentissa veroviranomaisen mahdollisuudesta jättää asia ilmoittamatta syyttäjälle. Myös tätä säännöstä on tarkoitus yhdenmukaistaa ja viitata jatkossa rikoslain 29 luvun 11 §:ään. Valiokunta ehdottaa, että momentin muotoilua tarkennetaan lakivaliokunnan esittämien tavoin, kuten edellä.

7. Ennakkoperintälaki

55 §:n 3 momentti. Pykälässä säädetään verorikkomuksesta ja ennakkoperintärikkomuksesta ja 3 momentissa tilanteista, joissa toimenpiteistä voidaan luopua. Valiokunta ehdottaa, että

momentin muotoilua tarkennetaan lakivaliokunnan esittämien tavoin, kuten edellä.

8. Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta

18 §:n 4 momentti. Pykälä koskee työnantajan sosiaaliturvamaksun lainvastaista välttämistä ja yritystä sekä 4 momentti veroviranomaisen mahdollisuutta jättää asia ilmoittamatta syyttäjälle. Valiokunta ehdottaa, että momentin muotoilua tarkennetaan lakivaliokunnan esittämien tavoin, kuten edellä.

9. Laki polttoainemaksusta

32 §:n 2 momentti. Pykälä koskee polttoainemaksusta annetun lain rangaistussäännöksiä. Siihen on ehdotettu lisättäväksi uusi 2 momentti. Siinä dekriminalisoitaisiin teot, joilla polttoainemaksu on vältetty tai yritetty välttää lainvastaisesti. Teot tulisivat sanktioituiksi siten vain polttoainemaksusta annetun lain mukaisesti laissa omaksutun korkean sanktiotason ja sen luoman ennalta ehkäisevän luonteen vuoksi.

Lakivaliokunta on ehdottanut 2 momenttiin tarkennusta, joka vastaa myös Tullin asiantuntijakuulemisessa edustamaa linjaa. Dekriminalisointi rajattaisiin koskemaan sen mukaan vain tilanteita, joissa rikosoikeudellinen seuraamus tulisi määrättäväksi samalle henkilölle, jolle hallinnollinen rangaistusluonteinen seuraamus on määrätty tai jolle se voitaisiin määrätä tai josta tämä voi joutua vastuuseen verovastuusta koskevien säännösten nojalla. Perusteena on se, ettei dekriminalisoinnin ole tarve ulottua niihin tilanteisiin, joissa ei ole kysymys samasta asiasta.

Valiokunta pitää muutosehdotusta perusteltuna ja ehdottaa sitä koskevaa tarkennusta 2 momenttiin.

10. Laki yksityisestä huvialuksesta suoritettava polttoainemaksusta annetun lain 29 §:n muuttamisesta (uusi)

29 § 2 momentti. Hallituksen esityksessä ei ole ehdotettu muutoksia yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annettuun lakiin (1307/2007). Muutostarve on kuitenkin vastaava kuin edellä polttoainemaksusta annetussa laissa. Lakivaliokunta on ehdottanut sen vuoksi, että rangaistussäännöksiä koskevaan lain 29 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jossa dekriminalisoinnista säädettäisiin samalla tavoin kuin edellä polttoainemaksusta annetun lain 32 §:n 2 momentissa. Ehdotus vastaa myös Tullin kantaa asiassa.

Valiokunta pitää täydennystä perusteltuna ja tarpeellisena ja ehdottaa sitä vastaavaa täydennystä lain 29 §:ään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 1., 2., ja 4.—9. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että hyväksytään uusi 10. lakiehdotus (Valiokunnan uusi lakiehdotus) ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tekoon ja laiminlyöntiin, josta toimivaltainen viranomainen voi määrätä veron- tai tullinkorotuksen luonnolliselle henkilölle, kotimaiselle kuolinpesälle tai tuloverolain (1535/1992) 4 §:ssä tarkoitettulle yhtymälle taikka muulle verovelvolliselle, jonka veronkorotuksesta luonnollinen henkilö on vastuussa verovastuuta koskevien säännösten nojalla.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

2 §

(Kuten HE)

3 §

Veronkorotuksen suhde rikosilmoitukseen ja esitutkinnan aloittamiseen

Toimivaltainen viranomainen voi tehdä veronkorotuksen määräämisen jälkeen samasta asiasta rikosilmoituksen vain, jos se on saanut näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista olennaisista tosiseikoista niin, että veronkorotusta ei olisi määrätty alun perinkään sen perusteella vaan asia olisi siirretty rikosprosessissa käsiteltäväksi. Lisäksi edellytetään, ettei uusi näyttö

ole jäänyt huomiotta viranomaisesta johtuvasta syystä.

Asian käsittely rikosprosessissa edellyttää, että toimivaltainen viranomainen poistaa aiemmin määrätyn veronkorotuksen viimeistään ennen syytteen vireillepanoa. (Uusi)

Veronkorotus poistetaan noudattaen soveltuvin osin, mitä asianomaisessa laissa on säädetty viranomaisen aloitteesta tapahtuvasta verotuksen tai veron oikaisusta verovelvollisen hyväksi. Veronkorotus voidaan poistaa, vaikka oikaisun edellytykset puuttuvat. (Uusi)

Toimivaltaisen viranomaisen 2 momentin nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta. (Uusi)

4—8 §

(Kuten HE)

9 §

Voimaantulo

(1 mom. kuten HE)

Jos samasta teosta tai laiminlyönnistä on määrätty veronkorotus jo ennen tämän lain voimaan tuloa, sovelletaan tekoihin ja laiminlyön-teihin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki
rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikoslain (39/1889) 29 luvun 3 §:n 2 momentti ja 4 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 769/1990, sekä
lisätään 29 lukuun uusi 11 §, 46 lukuun uusi 16 § ja 50 a lukuun uusi 6 § seuraavasti:

29 luku

Rikoksista julkista taloutta vastaan

11 §

Veron- ja tullinkorotuksen suhde veropetokseen ja verorikkomukseen

Edellä 1, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetussa rikosasias-
sa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta
toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus
määräämättä (*poist.*), jos (*poist.*) veron- tai tul-
linkorotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi.
Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon *teon tai* lai-
minlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavis-
sa oleva rangaistus, *tekoon tai* laiminlyöntiin
liittyvän veron tai tullin määrä, (*poist.*) veron-
tai tullinkorotuksen suuruus sekä verovelvolliselle
teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti ai-
heutuneet muut seuraukset.

Edellä 1—4 §:ssä tarkoitetussa asiassa syytet-
tä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos sa-
masta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty
veron- tai tullinkorotus. Syyte voidaan kuiten-
kin nostaa ja tuomio antaa, jos veron- tai tullin-
korotuksen määräämisen jälkeen on saatu näyt-
töä uusista tai vasta esiin tulleista *olennaisista*
tosiseikoista ja *samassa asiassa aikaisemmin*
määrätty veronkorotus on erillisellä päätöksel-
lä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta
annetun lain (/) 3 §:n mukaisesti poistettu.

(3 mom. *poist.*)

46 luku

**Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät ri-
kokset**

16 §

*Veron- ja tullinkorotuksen suhde salakuljetuk-
seen ja tulliselvitysrikokseen*

Edellä 4, 5, 7 ja 9 §:ssä tarkoitetussa rikos-
asiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitut-
kinta toimittamatta, syyte ajamatta tai rangais-
tus määräämättä (*poist.*), jos (*poist.*) veron- tai
tullinkorotus harkitaan riittäväksi seuraamuk-
seksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon *teon*
tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odo-
tettavissa oleva rangaistus, *tekoon tai* laimin-
lyöntiin liittyvän veron tai tullin määrä, (*poist.*)
veron- tai tullinkorotuksen suuruus sekä vero-
velvolliselle *teosta tai* laiminlyönnistä mahdol-
lisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 4 ja 5 sekä 7—9 §:ssä tarkoitetussa ri-
kosasiassa syytetä ei voida nostaa eikä tuomio-
ta antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle
on jo määrätty veron- tai tullinkorotus. Syyte
voidaan kuitenkin nostaa ja tuomio antaa, jos ve-
ron- tai tullinkorotuksen määräämisen jälkeen
on saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista
olennaisista tosiseikoista ja *samassa asiassa ai-*
kaisemmin määrätty veronkorotus on erillisellä
päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkoro-
tuksesta annetun lain (/) 3 §:n mukaisesti pois-
tettu.

50 a luku

Alkoholirikoksista

6 §

Veron- ja tullinkorotuksen suhde alkoholirikokseen

Edellä 1 ja 3 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä (*poist.*), jos (*poist.*) veron- tai tullinkorotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon *teon tai laiminlyönnin* vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, *tekoon tai laiminlyöntiin* liittyvän veron tai tullin määrä, (*poist.*) veron- tai tullinkorotuksen suuruus sekä verovelvolliselle *teosta tai laiminlyönnistä* mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 1—3 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa syytetä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty veron- tai tullinkorotus. Syyte voidaan kuitenkin nostaa ja tuomio antaa, jos veron- tai tullinkorotuksen määräämisen jälkeen on saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista *olennaisista tosiseikoista ja samassa asiassa aikaisemmin määrätty veronkorotus on erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta annetun lain (/) 3 §:n mukaisesti poistettu.*

(1 mom. kuten HE)

Jos samasta teosta tai laiminlyönnistä on määrätty veronkorotus jo ennen tämän lain voimaan tuloa, sovelletaan tekoihin ja laiminlyönteihin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 86 ja 87 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 86 §:n 1 momentti ja 87 §:n 2 momentti seuraavasti:

86 §
 (Kuten HE)

mittamatta jättämisestä, syytteen ajamatta jättämisestä ja rangaistuksen määräämättä jättämisestä säädetään rikoslain 29 luvun 11 §:ssä.

87 §

Verotusta koskevan tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti

Voimaantulosäännös
 (Kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen ilmoittamatta jättämisestä, *esitutkinnan toi-*

5.

Laki

arvonlisäverolain 218 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 218 §:n 1 ja 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 5 momentti laissa 250/2001, seuraavasti:

218 § (1 mom. kuten HE)	<i>misestä ja rangaistuksen määräämättä jättämisestä säädetään rikoslain 29 luvun 11 §:ssä (poist.).</i>
Edellä 3 momentissa tarkoitetun rikkomuksen ilmoittamatta jättämisestä, <i>esitutkinnan toimittamatta jättämisestä</i> , syyteen ajamatta jättä-	Voimaantulosäännös (Kuten HE)

6.

Laki

varainsiirtoverolain 54 ja 55 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varainsiirtoverolain (931/1996) 54 §:n 1 momentti ja 55 §:n 2 momentti seuraavasti:

54 § (Kuten HE)	<i>mittamatta jättämisestä, syyteen ajamatta jättämisestä ja rangaistuksen määräämättä jättämisestä säädetään rikoslain 29 luvun 11 §:ssä.</i>
55 § <i>Verotusta koskevan tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti</i>	Voimaantulosäännös (Kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen rikkomusten ilmoittamatta jättämisestä, *esitutkinnan toi-*

7.

Laki

ennakkoperintälain 55 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ennakkoperintälain (1118/1996) 55 §:n 3 momentti seuraavasti:

55 §

Verorikkomus ja ennakkoperintärikkomus

misestä ja rangaistuksen määräämättä jättämisestä säädetään rikoslain 29 luvun 11 §:ssä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen rikkomusten ilmoittamatta jättämisestä, *esitutkinnan toimittamatta jättämisestä*, syytteen ajamatta jättä-

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

8.

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/1963) 18 §:n 1 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 778/1990, seuraavasti:

18 §

(1 mom. kuten HE)

misestä ja rangaistuksen määräämättä jättämisestä säädetään rikoslain 29 luvun 11 §:ssä.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen rikkomusten ilmoittamatta jättämisestä, *esitutkinnan toimittamatta jättämisestä*, syytteen ajamatta jättä-

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

9.

Laki

polttoainemaksusta annetun lain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) 32 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

32 §
Rangaistussäännökset

henkilölle, jolle hallinnollinen rangaistusluonteinen seuraamus on määrätty tai voitaisiin määrätä taikka josta tämä voi joutua vastuuseen verovastuuta koskevien säännösten nojalla.

Polttoainemaksun lainvastaiseen välttämiseen ja sen yrittämiseen ei sovelleta rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—3 §:ää, jos rikosoikeudellinen seuraamus tulisi määrättäväksi samalle

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan uusi lakiehdotus

10.

Laki

yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain (1307/2007) 29 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

29 §
Rangaistussäännökset

henkilölle, jolle hallinnollinen rangaistusluonteinen seuraamus on määrätty tai voitaisiin määrätä taikka josta tämä voi joutua vastuuseen verovastuuta koskevien säännösten nojalla.

Polttoainemaksun lainvastaiseen välttämiseen ja sen yrittämiseen ei sovelleta rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—3 §:ää, jos rikosoikeudellinen seuraamus tulisi määrättäväksi samalle

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että valtiovarainministeriö arvioi veron- ja tullinkorotusta koskevan sääntelyn kehittämistarpeita yleisesti ja suhteessa *ne bis in idem* -kiellon asettamiin rajoituksiin.

Samassa yhteydessä ministeriön tulee selvittää yhdessä oikeusministeriön kanssa myös se vaihtoehto, että veronkorotus määrättäisiin rikosprosessissa silloin, kun asia käsitellään yleisessä tuomioistuimessa.

2. Eduskunta edellyttää, että valtiovarainministeriö selvittää yhdessä oikeusministeriön kanssa mahdollisuuden ottaa käyttöön nimenomaisesti verotuksessa sovellettava tehokasta katumista koskeva erityissäännös myös Suomessa.

Asiaa koskevat selvitykset tulee esittää valtiovarainvaliokunnalle vuoden 2014 loppuun mennessä.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
jäs. Pertti Hemmilä /kok
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /kesk
Sampsa Kataja /kok
Anneli Kiljunen /sd
Esko Kiviranta /kesk
Mika Lintilä /kesk
Heli Paasio /sd
Kari Rajamäki /sd

Markku Rossi /kesk
Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /kok
Osmo Soininvaara /vihr
Kauko Tuupainen /ps
Kari Uotila /vas
Ville Vähämäki /ps
vjäs. Riitta Myller /sd
Anne-Mari Virolainen /kok
Juha Väättäin /ps.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.